

25.11.2013

Helsingin kaupunki
Kaupunkisuunnitteluvirasto
PL 2100
00099 Helsingin kaupunki

Neuvottelu 1.11.2013

Kaupunginmuseon ennakkolausunto Asunto-osakeyhtiö Kuikan korotussuunnitelmasta, Hernesaarenkatu 15 (Länsisatama 20/122/15)

Kaupunkisuunnitteluvirasto on tiedottanut kaupunginmuseota Hernesaarenkatu 15:n tontilla vireillä olevasta rakennuksen korotushankkeesta, joka edellyttää poikkeamispäätöstä. Kaupunginmuseo on tutustunut arkkitehti Juha Ilosen 3.10.2013 laatimiin muutossuunnitelmiin ja havainnekuviin. Kaupunginmuseo tarkastelee hanketta perustehtävänsä mukaisesti kulttuurihistorian ja rakennetun kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja esittää alustavana kantanaan seuraavaa.

Asunto-osakeyhtiö Kuikka valmistui Hernesaarenkatu 15:n tontille vuonna 1913 rakennusmestari H. Sillanpään suunnitelmien mukaan. Kohde on edustava esimerkki ns. rakennusmestarijugendista, jonka tunnuspiirteet ilmenevät julkisivun geometrisoivassa ja elävässä jäsentelyssä. Käsillä olevan korttelin rakennuskanta muodostui 1910-luvulla Hernesaarenkadun puolella kahdesta jugend-talosta Hernesaarenkatu 15 ja Hernesaarenkatu 7 (ark. John Settergren, 1911) sekä muutamasta puutalosta. Korttelin Munkkisaarenkadun puoleisella sivulla sijaitsi joukko 1900-luvun alkuvuosina rakennettuja kivirakenteisia asuinrakennuksia. Korttelin rakennuskanta täydentyi edelleen kivirakenteisin asuinrakennuksin 1920- ja 1930-luvun kuluessa. 1940-luvulla rakennettiin yksi asuinrakennus Munkkisaarenkadun puolelle, ja lisäksi Hernesaarenkatu 7 rakennusta korotettiin lisäkerroksella. 1970-luvulla purettiin Munkkisaarenkadun ja Hylkeenpyytäjänkadun kulmassa sijainnut K. Lappalaisen vuonna 1907 suunnittelema asuinkerrostalo sekä korttelin puutalot, joiden tilalle rakennettiin suuria toimisto- ja asuinkerrostaloja. Tässä hahmossa korttelikokonaisuus on säilynyt nykypäivään, joskin muutamien talojen ullakkoja on muutettu asuinkäyttöön.

Lähes koko korttelissa 122 on voimassa vuonna 1977 vahvistettu asemakaava. Tuolloin kaavallisen suojelun piiriin nostettiin kaksi 1910-luvun rakennusta Hernesaarenkadun varrelta, juuri nyt esillä oleva Hernesaarenkatu 15 ja Hernesaarenkatu 7. Ne on suojeltu merkinnällä So:

H:\Data\Tekstit\YMPARIST\Lausunnot13\Hernesaarenkatu 15 poikkeaminen mlas.doc

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 4300	Sofiankatu 4	+358 9 310 36630	+358 9 310 36664	800012-62637	0201256-6
00099 HELSINGIN KAUPUNKI	Helsinki 17				Alv. nro
kaupunginmuseo@hel.fi	http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmuseo/				FI02012566

25.11.2013

Rakennusala tai sen osa, jolla sijaitsee kaupunkikuvan säilymisen kannalta arvokas rakennus. Rakennusta tai sen osaa ei saa ilman pakottavaa syytä hävittää eikä sen kadunpuoleista julkisivua tai vesikaton perusmuotoa tyylillisesti muuttaa. Mikäli rakennuksessa on aikaisemmin suoritettu tällaisia toimenpiteitä, on rakennus korjaus- tai muutostöiden yhteydessä korjattava entistään taikka muulla rakennukseen ja ympäristöön hyvin soveltuvalla tavalla.

Nyt esillä olevassa poikkeamishankkeessa on esitetty Hernesaarenkatu15 kiinteistön korottaminen kahdella lisäkerroksella sekä ullakko-asunnoilla. Esitetyt toimenpiteet puuttuvat olennaisella tavalla Asunto-osakeyhtiö Kuikan pitkälti alkuperäisenä säilyneisiin ominaispiirteisiin ja julkisivun sekä vesikaton rakenteisiin. Kadunpuoleista julkisivua ja vesikattoa muutettaisiin purkamalla koko olemassa oleva ullakkokerros kattoineen. Julkisivua venytettäisiin kahden kerroksen korotuksella ja kokonaisuuteen lisättäisiin joukko parvekkeita ja terasseja. Lisäykset muuttaisivat julkisivuiltaan harkitun ja selkeän rakennuksen mittasuhteita huomattavasti ja koko rakennuksen ominaisluonnetta ratkaisevalla tavalla. Purkamisineen ja korotuksineen muutos rikkoisi olennaisella tavalla asemakaavan suojelumääräystä ja sen tavoitteita vastaan. Esitetyn kaltaisen muutoksen myötä rakennus kaupunginmuseon näemyksen mukaan menettäisi suojeluarvonsa.

Helsingissä kantakaupungin alueelle laadittiin kattava joukko ns. tavoitekaavoja 1970-luvun ja 1980-luvun kuluessa. Kyseisissä asemakaavoissa säilytettäväksi rakennuksiksi arvotettiin ja merkittiin lähinnä kortteleiden vanhimmat kadunvarsikivitalot. Tällöin 1900-luvun alun Art Nouveau -rakennukset nostettiin selkeänä kokonaisuutena suojelun piiriin, vastareaktionä etenkin 1960-luvun kuluessa tapahtuneille lukuisille purkamistapauksille. 1920-luvun asuintaloja ei puolestaan tuolloin vielä arvotettu suojelukohteiksi, nuoremmista rakennuksista puhumattakaan. Vaikka Art Nouveau -aikakauden rakennukset olivat selkeästi säilyttämisympäristön kohteena, ei suojelu systemaattisesti kattanut kaikkia kyseisen aikakauden rakennuksia. Historiallisten arvojen ohella arvotustyössä näytettiin korostettavan erityisesti kaupunkikuvallisia kokonaisuuksia ja näkymiä, joiden perusteella kohteet valikoituivat asemakaavallisen suojelun piiriin. Myöskään Asunto-osakeyhtiö Kuikan korttelissa ei kaikkia 1900-luvun alun Art Nouveau -aikakauden asuintaloja eikä 1920-luvun asuintaloja arvotettu suojeltaviksi rakennuksiksi. Asunto-osakeyhtiö Kuikan kaupunkikuvallisesti näkyvällä paikalla sijaitseva, arkkitehtuuriltaan sopusuhtainen ja edustava Art Nouveau -rakennus arvotettiin kuitenkin jo tuolloin säilytettäväksi ja vaalittavaksi kohteeksi, ja se varustettiin asianmukaisin suojelumääräyksiin So.

25.11.2013

Suojelu- ja säilyttämisenäkökulma 1970- ja 1980-luvun asemakaavoissa heijastaa tuolloin julkisen keskustelun piiriin nousseita laajempia tavoitteita kulttuuriympäristön vaalimiseksi, joka heijastui luonnollisesti myös kunnallisdemokraattiseen kaavoitusprosessiin. Kaavamääräykset keskittyivät tuolloin vielä pitkälti kaupunkikuvan ja -tilan vaalimiseen, mutta vähitellen myös sisätilat alettiin ymmärtää osaksi säilytettäviä kokonaisuuksia. Hernesaarenkatu 15 suojelutavoitteet ja -määräys vuodelta 1977 edustavat siten rakennussuojelun alkuvaihetta Helsingin kaavoituksen historiassa. Kaupunginmuseo ei näe näiden säilyttämistavoitteiden purkamiselle perusteita vaan pitää tärkeänä suojelutavoitteiden ylläpitämistä ja välittämistä eteenpäin. Mikäli Asunto-osakeyhtiö Kuikan suojelumääräys lähdetään esillä olevan poikkeamispäätöshankkeen myötä purkamaan, johtaa se väistämättä keskusteluun kaavallisen suojelun tarpeesta jo vuosikymmeniä sitten säilytettäväksi päätettyjen rakennusten ja laajalti juuri Art Nouveau -rakennusten kohdalla.

Esillä olevaa poikkeamishankkeen tavoitteita on perusteltu pyrkimyksellä eheyttää kaupunkikuvaa. Kaupunginmuseon näkemyksen mukaan kulttuuriympäristön arvojen mukaista ei kuitenkaan ole esimerkiksi kadunvarren räystäslinjan muokkaaminen yhtenäiseksi, kerrostuoneissa usean eri vuosikymmenen ja rakennusvaiheen kuluessa syntyneissä kortteleissa. Tavoitteena on sen sijaan ajallisesti kerroksisen, historiallisesti monipuolisen ja moni-ilmeisen ja aidosti rakentamisaikakautensa tavoitteita ja saavutuksia ilmentävän todistusvoimaisen rakennetun kulttuuriympäristön säilyttäminen ja kehittäminen tuleville polville. Hernesaarenkatu 15 korotushanke nähdään tämän tavoitteen vastaisena. Esillä olevan suunnitelman kaltaiset laajamittaiset muutos- ja kehittämishankkeet tulisikin suunnata muihin kuin asemakaavallisen suojelun piiriin jo arvotettuihin, säilytettäväksi päätettyihin kohteisiin. Kaupunkialueiden ja rakennusten menneisyyden näkyminen kaupunkitilassa antaa hahmon kaupungin rakentumisen monivaiheiselle tarinalle, jonka pohjalle rakentuu myös sen tulevaisuus.

Mikäli Asunto-osakeyhtiö Kuikassa tavoitellaan erityisesti lisärakentamista, tarjoaa ullakko tähän mahdollisuuksia ullakkorakentamisen poikkeamispäätöksen määräysten ja ohjeiden mukaisesti.

Anne Mäkinen
yksikön päällikkö

25.11.2013

Tiedoksi: Rakennusvalvontavirasto
Museovirasto, kulttuuriympäristön suojelu